

Brussel, 18.5.2015
COM(2015) 208 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES
PARLEMENT**

**Negende jaarverslag 2014 over de tenuitvoerlegging van de communautaire bijstand uit
hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot
instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische
ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap**

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

Negende jaarverslag 2014 over de tenuitvoerlegging van de communautaire bijstand uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

1. INLEIDING

Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad¹ (hierna "de bijstandsverordening" genoemd) vormt de basis voor de steunverlening aan de Turks-Cypriotische gemeenschap. Er moet jaarlijks verslag over worden uitgebracht aan de Raad en het Europees Parlement. Dit verslag betreft het jaar 2014.

2. PROGRAMMERING VAN DE STEUN

Tussen 2006 en eind 2014 is een bedrag van 370 miljoen euro vastgelegd voor maatregelen in het kader van de bijstandsverordening. Voor het jaarprogramma 2014 was een bedrag van 32,96 miljoen beschikbaar.² Het meerjarig financieel kader (MFK) 2014-2020 voorziet in een meerjarig perspectief voor het programma, met voor het eerst een stabielere, jaarlijkse financiering. Het steunprogramma heeft echter een tijdelijk karakter, aangezien het is gericht op de hereniging van Cyprus. Verordening nr. 1311/213³ van de Raad tot bepaling van het MFK voorziet in een herziening van het kader voor het geval die hereniging tussen 2014 en 2020 wordt gerealiseerd. Na de gezamenlijke verklaring van de Grieks-Cypriotische en Turks-Cypriotische leiders in februari 2014 heeft de Commissie toegezegd zich meer te zullen inspannen om de Turks-Cypriotische gemeenschap te helpen bij de voorbereiding van de tenuitvoerlegging van het acquis.

3. UITVOERINGSMECHANISMEN

Het programma wordt uitgevoerd in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus niet feitelijk het gezag uitoefent en waar de toepassing van het acquis overeenkomstig protocol 10 van het Toetredingsverdrag is geschorst. Bijstand wordt hoofdzakelijk verleend via direct beheer door de Europese Commissie, maar sommige projecten worden indirect door het UNDP (Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties) en de British Council beheerd.

De Commissie voert het programma uit in een unieke politieke, juridische en diplomatieke context. Er zijn ad-hocregelingen nodig om bij de uitvoering van het programma de beginselen van gezond financieel beheer na te leven. Bij door de EU gefinancierde steunprogramma's wordt het juridische kader voor de ontwikkelingssteun normaliter in een overeenkomst met de regering van het begunstigde land vastgelegd. Voor de bijstand aan de Turks-Cypriotische gemeenschap kan een dergelijke overeenkomst niet worden gesloten. De Commissie moet afgaan op de regels en voorwaarden die volgens haar lokaal van toepassing zijn. Zij heeft maatregelen goedgekeurd om de hiermee gepaard gaande risico's te beheersen en te beperken, onder meer door intensief toezicht op en ondersteuning van begunstigten, herziene betalingsvoorwaarden en een voorzichtige benadering bij

¹ PB L 65 van 7.3.2006, blz. 5.

² Besluit C(2014)9366 van de Commissie.

³ PB L 347 van 2.12.2013, blz. 884.

het gebruik van bankgaranties. Het steunprogramma omvat een aanzienlijk bedrag aan subsidies, waarvan het beheer de nodige middelen vergt.

Voor een geslaagde, duurzame tenuitvoerlegging in deze context moet de Turks-Cypriotische gemeenschap zich ten volle achter de aanpassing aan de EU-wetgeving scharen. Om te komen tot de hereniging als uiteindelijke doelstelling, moeten de Turks-Cypriotische en de Grieks-Cypriotische gemeenschap blijven samenwerken.

Het programmateam maakt gebruik van het in het noordelijke deel van Nicosia gevestigde EU-bureau voor programmaondersteuning (EUPSO). Verder organiseert de vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus bijeenkomsten, seminars en persconferenties, en communiceert zij met de Cypriotische burgers van het gehele eiland, onder meer over het programma.

4. TENUITVOERLEGGING TIJDENS DE VERSLAGPERIODE

4.1. Algemeen overzicht

De verwachting was dat vooruitgang zou worden geboekt bij de besprekingen die na de gezamenlijke verklaring van de leiders in februari waren hervat. De Commissie was voorbereid om het programma waar nodig aan te passen en eventuele overeenkomsten te faciliteren en te helpen uitwerken. Tijdens de verslagperiode bleef substantiële vooruitgang bij de besprekingen helaas uit. De Commissie blijft de bijstandsverordening evenwel uitvoeren vanuit het overkoepelende streven de hereniging dichterbij te brengen.

Belangrijke ontwikkelingen in 2014 waren onder meer de officiële ingebruikneming van de nieuwe waterzuiveringsinstallatie ten behoeve van beide gemeenschappen in Mia Milia/Haspolat, in Nicosia; de ondertekening van ruim 50 subsidiecontracten in het kader van drie oproepen tot het indienen van voorstellen van de Commissie voor steun ten behoeve van de ontwikkeling van de particuliere sector, gemeenschapsontwikkeling en de civiele samenleving; en de steun aan 115 studenten via het beurzenprogramma, waarvan het beheer voor 2014 aan de British Council is uitbesteed.

Zowel de maatregelen voor vertrouwensopbouw ten behoeve van de bescherming van het cultureel erfgoed als het Comité Vermiste Personen leverden meer output op. Er werd een nieuwe cyclus voor via TAIEX gefinancierde bijstand inzake het acquis gestart, waarbij 60 deskundigen van de EU-lidstaten betrokken zijn. Er vonden een startvergadering in Brussel en een aantal missies naar Cyprus plaats.

Net zoals de voorgaande twee jaren is veel werk verzet om door eerdere programma's gefinancierde activiteiten af te ronden. In 2014 liepen aldus 225 contracten af. Aan het einde van het jaar stonden nog 264 contracten open, tegen 533 eind 2011. Dit betekent dat het vele werk in verband met de zeer ruime toewijzing bij de start van de uitvoering van het steunprogramma - met name het grote aantal subsidies - grotendeels is afgerond. Zo kon het programma worden gestroomlijnd, met als resultaat een meer gerichte aanpak en een beter beheersbaar volume.

Een probleem vormde het contract voor de aanleg van het rioolnetwerk van Famagusta, dat in december 2013 door de Commissie was beëindigd. De geschillenprocedure volgens de contractvoorwaarden van de FIDIC heeft zeer veel tijd gekost. Eind 2014 leek niettemin een minnelijke schikking binnen bereik. Deze zaak laat zien hoe belangrijk de rol van de Turks-Cypriotische gemeenschap is,

zowel voor een soepele uitvoering van projecten als voor het beslechten van geschillen.

De inning van enkele door lokale banken afgegeven garanties was eerder geblokkeerd. De maatregelen die de Turks-Cypriotische gemeenschap in 2013 heeft genomen (aanpassingen in lokale wetgevingsteksten en eenzijdige toekenning van een speciale status aan EUPSO) waren naar het oordeel van de Commissie afdoende om het mechanisme voor het beslechten van geschillen over contracten en de bankgaranties veilig te stellen. De Commissie kon van haar kant aldus nieuwe subsidiecontracten voor kmo's ondertekenen, waarvoor een oplossing voor het probleem van de bankgaranties een voorwaarde was.

Middelen in het kader van de bijstandsverordening worden ook aangewend voor ondersteunende activiteiten. Zo werd in 2014 een nieuw contract met een looptijd van twee jaar ondertekend voor het gedurende een langere periode (tot juli 2017) verzorgen van de kantoorlogistiek voor het EUPSO-kantoor.

4.2. Vorderingen per doelstelling

De overkoepelende doelstelling van het steunprogramma is de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te stimuleren, met bijzondere aandacht voor de economische integratie van het eiland, het verbeteren van de contacten tussen beide gemeenschappen onderling en met de EU, en de voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot het acquis. In 2014 zijn voor elk van de doelstellingen van de bijstandsverordening activiteiten uitgevoerd:

4.2.1. Doelstelling 1: ontwikkeling en herstructurering van infrastructuur

In maart vond, na de nodige vertraging, de voorlopige, gedeeltelijke oplevering plaats van de *telecomapparatuur* van het "netwerk van de nieuwe generatie" en werd de migratie van het transmissiedeel van het netwerk voltooid. De bedoeling was dat de Turks-Cypriotische gemeenschap de dienstverlening zou scheiden van het netwerkbeheer. Dat is echter niet gebeurd en de sector is niet volledig geliberaliseerd.

In april werd de nieuwe *waterzuiveringsinstallatie* ten behoeve van beide gemeenschappen in Mia Milia/Haspolat, in Nicosia, officieel in gebruik genomen. Het is de grootste waterzuiveringsinstallatie van het eiland, die voor zowel de Turks-Cypriotische als de Grieks-Cypriotische gemeenschap in Nicosia is bedoeld. De bouw werd via het UNDP uitgevoerd en door de EU en de raad voor de afwatering en riolering van Nicosia gefinancierd. Het is de bedoeling dat het gezuiverde water door beide gemeenschappen wordt hergebruikt. Met de ontwerpwerkzaamheden dienaangaande wordt in 2015 een begin gemaakt, maar beide gemeenschappen zullen vaste afspraken over het verdelen van het water moeten maken voordat het werk geprogrammeerd en uitgevoerd kan worden.

De EU faciliteert ook besprekingen over het tracé van een groot vervangend *hoofdriool* dat aan de waterzuiveringsinstallatie in Mia Milia/Haspolat zal worden gekoppeld, eveneens ten behoeve van beide gemeenschappen in Nicosia. Hiervoor zullen door de EU middelen ter beschikking worden gesteld.

Het hoogwaardige herstelwerk in verband met corrosie en andere problemen bij de *waterzuiveringsinstallatie* in Morphou/Güzelyurt is grotendeels afgerond. Het certificaat inzake de (eind)resultaten zal naar verwachting in 2015 worden afgegeven. Voor deze installatie is een plan voor hergebruik van uit de landbouw

afkomstig water ontwikkeld, waarvoor in 2015 een aanbesteding zal worden uitgeschreven.

De nieuwe *waterzuiveringsinstallatie* in Famagusta is in 2013 overgedragen, maar vanwege corrosieproblemen moesten sommige onderdelen tijdens de periode voor het melden van defecten van een coating worden voorzien of worden vervangen. De meldperiode loopt nu door tot in 2015.

Belanghebbenden werden uitgebreid geraadpleegd over de juiste inzet van substantiële technische bijstand voor de verdere versterking van de capaciteit van de Turks-Cypriotische gemeenschap in de (afval)water- en afvalsector. Begin 2015 zouden hiervoor contracten moeten worden gesloten.

Op het gebied van *vast afval* moet actie worden ondernomen om de capaciteit van de stortplaats in Koutsoventis/Güngör conform het projectontwerp uit te breiden met een tweede "cel". Deze uitbreiding was in de programmering voor 2014 voorzien. Op dit vlak is sterke betrokkenheid nodig om het ongecontroleerd storten van afval terug te dringen en uiteindelijk een einde te maken aan deze praktijk. In 2015 zal extra bijstand worden verleend voor het afronden en implementeren van het door het acquis voorgeschreven plan voor het beheer van vast afval.

Wat *natuurbescherming* betreft is een contract met het UNDP ondertekend voor het afwerken van de informatie- en beheercentra in vier bijzondere natuurbeschermingsgebieden (SEPA's). De bouw hiervan was in 2011 stil komen te liggen nadat het contract was opgezegd. In de tussentijd konden geen werkzaamheden worden verricht, en aan Turks-Cypriotische zijde bestaan nog steeds reserves omdat een geschil met de vorige contractant nog niet is opgelost. Daar komt bij dat in de ontwerpplannen rekening moet worden gehouden met het milieu en dat met de Turks-Cypriotische gemeenschap overeenstemming over de ontwerpdetails zal moeten worden bereikt.

4.2.2. *Doelstelling 2: bevordering van de sociale en economische ontwikkeling*

In het kader van de derde oproep tot het indienen van voorstellen voor *gemeenschapsontwikkeling* (ten belope van 3 miljoen euro) zijn zeven subsidiecontracten ondertekend. Deze oproep is bedoeld om de waarde van natuurlijk en immaterieel cultureel erfgoed te vergroten, de basisgemeenschapdiensten te verbeteren en de sociale cohesie en het lokaal bestuur in landelijke gebieden te versterken. Van de 37 subsidies die in het kader van eerdere regelingen voor gemeenschapsontwikkeling waren toegekend, werden er in 2014 13 afgerond en liepen er 12 door.

Om het *concurrentievermogen van kleine en middelgrote ondernemingen* (kmo's) te verbeteren, werden 40 subsidies ter ondersteuning van de modernisering van kmo's ondertekend, waaronder subsidies voor start-ups in het kader van een oproep ten belope van 5 miljoen euro. Het in kaart brengen van de markt voor voedselverwerking en ecotoerisme werd afgerond. Er werden diverse potentiële nicheproducten geïdentificeerd.

Belanghebbenden op het gebied van *plattelandsontwikkeling* kregen opnieuw technische ondersteuning op het gebied van plantgeneeskunde, diversificatie van gewassen en biologische landbouw, alsook steun bij het gebruik van subsidies. Bestrijding van de "fruitvlieg" (of middellandsezeevlieg), die schadelijk is voor de olijfteelt, is voor het gehele eiland van belang. De Commissie heeft contacten tussen beide gemeenschappen over deze kwestie gefaciliteerd en steun verleend aan het

eerste bicommunale olijffestival, waarvan de impact vanwege politieke gevoeligheden evenwel beperkt is gebleven. In 2014 is een nieuw contract ondertekend voor het ontwerp van een systeem ter verwijdering van dierlijke bijproducten. In 2014 is ook een aanbesteding uitgeschreven voor het verlenen van technische bijstand bij de uitroeiing van dierziekten. Contracten dienaangaande zouden in het eerste kwartaal van 2015 moeten worden gesloten.

In het verslagjaar liepen alle tien subsidies die eind 2013 in de *onderwijssector* waren ondertekend. Het betreft de vijfde regeling op dit gebied (ten belope van 0,7 miljoen euro), die is bedoeld om moderne lesmethoden en gezamenlijke projecten van beide gemeenschappen te bevorderen. In het noordelijke deel van Cyprus zijn de middelen voor scholen uiterst beperkt; EU-subsidies zijn in veel gevallen cruciaal voor verdere ontwikkeling.

Na de voltooiing van het project voor de ontwikkeling van *beroepsonderwijs en -opleiding en de arbeidsmarkt* (VETLAM) in 2012 en een evaluatie van de activiteiten in deze sector werd een aanbesteding uitgeschreven voor een vervolgproject voor de ontwikkeling en ondersteuning van beroepsonderwijs en -opleiding, een leven lang leren en actieve arbeidsmarktmaatregelen (VETLAM II).

Het omvangrijke project modernisering van stads- en plattelandinfrastructuur, fase 2 (9,8 miljoen euro), dat door het UNDP wordt uitgevoerd, werd in 2014 afgesloten. Het zevenjarige programma kende een groot aantal onderdelen, waaronder werkzaamheden voor de opening van de zevende doorlaatpost in Limnitis/Yeşilirmak, veiligheidsmaatregelen voor gebouwen bij de doorlaatpost in Ledra/Lokmaci, de vervanging van asbesthoudende waterleidingen in Nicosia, culturele evenementen en kleinschalige subsidies voor activiteiten ter versterking van het milieubewustzijn in Karpasia/Karpaz.

Sinds 2008 is een speciale eenheid voor programmabeheer (PMU) operationeel die steun biedt aan begunstigden en tot taak heeft te zorgen voor een efficiëntere programma-uitvoering zonder onregelmatigheden, bijv. door het uitvoeren van controles op niet-subsidiabele uitgaven. In december 2013 liep het contract af; eind 2014 is een contract voor een nieuwe PMU ondertekend.

De Wereldbank hield via een trustfonds toezicht op de economische vooruitgang en heeft gespecialiseerde verslagen opgesteld. De looptijd voor deze activiteit was eind 2014 nagenoeg verstreken. Dit werk is bijzonder belangrijk aangezien de bijstandsverordening de economische ontwikkeling beoogt te bevorderen. Er is een nieuw contract met de Wereldbank in voorbereiding.

4.2.3. *Doelstelling 3: maatregelen voor verzoening, het opbouwen van vertrouwen en steun voor de civiele samenleving*

Het *Comité Vermiste Personen*, dat via een bijdrageovereenkomst met het UNDP wordt gesteund, wist 157 vermiste personen te identificeren, het hoogste aantal in een jaar tot dusver. Van de 2 001 personen die als vermist zijn opgegeven, zijn er nu 948 opgegraven; 564 van hen zijn langs genetische weg geïdentificeerd en aan hun familie overgedragen. Het veldwerk wordt allengs problematischer, daar zich steeds minder nieuwe informatiebronnen aandienen en de resterende potentiële graven minder goed toegankelijk zijn. In 2014 werden op slechts 17% van de opgravingslocaties menselijke resten aangetroffen, ondanks het feit dat in dat jaar toegang was verkregen tot een tweede gebied dat voordien vanwege de Turkse militaire aanwezigheid niet toegankelijk was. In juli brachten de twee Cypriotische leiders een bezoek aan het antropologisch laboratorium, waarbij ze een gezamenlijke oproep deden aan getuigen om informatie aan te dragen. Communicatie is een

belangrijk onderdeel van het werk van het Comité; daarom zal in het kader van de bijstandsverordening steun worden verleend om een in april in Nicosia gehouden tentoonstelling over het vele werk dat door groepen wetenschappers van beide gemeenschappen wordt verricht, naar andere plaatsen op Cyprus en daarbuiten te laten reizen. Het Comité wordt voor circa 70% gefinancierd met middelen die uit hoofde van de bijstandsverordening beschikbaar worden gesteld. In december is een nieuwe delegatieovereenkomst met het UNDP ten belope van 2,6 miljoen euro ondertekend.

Op het vlak van de bescherming van het cultureel erfgoed, in het kader waarvan steun wordt verleend aan het onder de twee gemeenschappen ressorterende technisch comité voor het cultureel erfgoed, werd opnieuw gestage vooruitgang geboekt, dankzij de afronding van de werkzaamheden aan de Mustafa Pashamoskee (voormalige Stavroskerk) in Famagusta, de hamam (middeleeuws Turks badhuis) in Paphos en de Agios Nicolaoskerk in Syrianochori/Yayl. Ook werd een tweede fase van het project voor de moskee in Deneia/Denya afgerond. Dit project is van grote betekenis voor het scheppen van vertrouwen tussen beide gemeenschappen. In juli werd aanvullende steun ten belope van 1,3 miljoen euro toegekend voor andere belangrijke projecten in de ommuurde stad Famagusta, te weten de restauratie van de stadswal tussen de Othellotoren en de Arsenaaltoren, de eerste fase van het project voor toegang voor bezoekers tot het Ravelijnlandpoort en werkzaamheden voor het behoud van het Martinengobastion. Snel ingrijpen is vaak nodig om verdere achteruitgang te voorkomen. In december werd met het UNDP een nieuwe delegatieovereenkomst ten belope van 1,4 miljoen euro ondertekend (fase 3 van het onderhavige programma), waarmee de totale EU-steun voor bescherming van het cultureel erfgoed tot heden op 6,7 miljoen euro komt.

In 2014 werden tien nieuwe subsidiecontracten in het kader van de vierde oproep voor het programmaonderdeel *De Cypriotische civiele samenleving in actie* (2,5 miljoen euro) ondertekend om de Turks-Cypriotische civiele samenleving en de rol ervan bij verzoening en vertrouwensopbouw te versterken. De steun was bedoeld om de betrokkenheid bij milieubescherming, mensenrechten, sport en cultuur te versterken. Verder werd een aanbestedingsprocedure in gang gezet voor het leveren van technische bijstand aan de civiele samenleving als aanvulling op de steunverlening via subsidies.

4.2.4. *Doelstelling 4: maatregelen om de Turks-Cypriotische gemeenschap dichter bij de EU te brengen*

Het academisch jaar 2014-2015 was het eerste jaar van de tweejarige delegatieovereenkomst die in 2013 met de British Council is gesloten voor het beheer van het beurzenprogramma, waarmee Turks-Cypriotische studenten, onderzoekers en professionals de mogelijkheid wordt geboden in de EU (verder) te studeren. De uitvoering in dit eerste jaar van uitbesteding van het beheer liep niet geheel vlekkeloos. Niettemin werden in 2014 in het kader van dit programma 115 subsidies toegekend. Studenten werden nadrukkelijk geattendeerd op studiemogelijkheden buiten het Verenigd Koninkrijk, omdat ernaar wordt gestreefd de Turks-Cypriotische gemeenschap ook met andere Europese culturen in aanraking te laten komen. Nog eens twintig subsidies werden rechtstreeks door de Commissie toegekend in het kader van een eerdere oproep (voor het academisch jaar 2013-2014).

Het eerste *Infopoint*-project, dat bedoeld was om het publiek te informeren over het steunprogramma en het EU-beleid en om de algemene kennis over de EU via seminars, workshops en zichtbaarheidsacties te vergroten, liep in 2013 ten einde. In

december werd een nieuw dienstencontract voor Infopoint, met dezelfde taakomschrijving, ondertekend.

4.2.5. *Doelstellingen 5/6: voorbereiding van de Turks-Cypriotische gemeenschap op de invoering en tenuitvoerlegging van het acquis*

Het Bureau voor de uitwisseling van informatie over technische bijstand (TAIEX) van de Commissie is het instrument dat de Turks-Cypriotische gemeenschap helpt zich voor te bereiden op de tenuitvoerlegging van het acquis zodra de kwestie-Cyprus is opgelost. In 2014 was de steun toegespitst op 16 kerngebieden of "sectoren" van het acquis. In het verslagjaar vond ook een nieuwe selectieronde voor de werving van deskundigen uit de EU-lidstaten plaats. Vanwege meningsverschillen met de begunstigen over de selectieprocedure trad evenwel vertraging op, met als gevolg dat het totale aantal acties in 2014 met 221 lager uitviel dan in voorgaande jaren. TAIEX-acties betroffen onder meer opleidingen, workshops, studiebezoeken en juridische bijstand.

De voorbereidingen die de Turks-Cypriotische gemeenschap treft voor de eventuele toepassing van het acquis blijven beperkt doordat nog steeds weinig wetgeving voor aanpassing aan het acquis wordt aangenomen, onvoldoende capaciteit voor het opstellen van juridische teksten beschikbaar is en de tenuitvoerlegging tekortschiet. Niettemin werden in 2014 belangrijke wetteksten op het gebied van levensmiddelen, diervoeders en productveiligheid aangenomen en werd het werk op wetgevingsgebied voortgezet en in het laatste deel van het jaar zelfs geïntensiveerd.

De steun voor het handelsverkeer dat de Groene Lijn passeert (Verordening nr. 866/2004) werd voortgezet. Deskundigen uit de EU-lidstaten hebben regelmatig fytosanitaire inspecties van aardappelen en citrusvruchten verricht. Ook hebben onafhankelijke deskundigen een bijgewerkte lijst opgesteld van schepen waarvan de vangst via de Groene Lijn kan worden verhandeld.

4.3. Financiële uitvoering (contracten en betalingen)

4.3.1. *Contracten*

In 2014 werd in totaal 26,5 miljoen euro vastgelegd. Enkele aanbestedingen, met name voor technische bijstand, zullen begin 2015 worden afgerond. Dankzij het grote aantal contracten dat de afgelopen drie jaar tot een einde kon worden gebracht, de stroomlijning van het programma en de maatregelen voor uitbesteding zal het vastleggingspercentage vanaf 2015 naar verwachting verder stijgen en meer in lijn komen te liggen met de voor de jaarlijkse programma's beschikbare bedragen.

4.3.2. *Betalingen*

In 2014 beliepen de betalingen 21 miljoen euro. De verwachting is dat de betalingen een stijgende lijn zullen laten zien naarmate het vastleggingspercentage toeneemt.

4.4. Toezicht

De Commissie heeft de directe verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meeste projecten (direct beheer). Het personeel van de Commissie voert nauwgezet toezicht uit, met ad hoc-controles, vergaderingen ter plaatse en stuurcomités. Een specifieke eenheid voor programmabeheer houdt toezicht op de tenuitvoerlegging van subsidies voor gemeenschapsontwikkeling, kmo's en plattelandsondernemingen, en ondersteunt begunstigen van subsidies. De logistiek van TAIEX wordt bewaakt via het onlinesysteem voor het beheer van TAIEX.

4.5. Audit en controles

Er werd een audit ex post uitgevoerd van enkele inkoopdossiers (diensten, werkzaamheden en leveringen) waarbij sprake was van financiering in het kader van het steunprogramma. Eind 2014 werd het ontwerp-eindverslag uitgebracht. Er zijn geen wezenlijke onregelmatigheden geconstateerd; maatregelen zijn dan ook niet nodig.

In 2013 is door de eenheid Interne Audit een controle met betrekking tot gezamenlijk beheer uitgevoerd die tot doel had de internecontrolesystemen van het directoraat-generaal Uitbreiding te beoordelen. In het kader van deze audit zijn ook via het steunprogramma gefinancierde projecten onderzocht. De desbetreffende aanbevelingen over operationele controles, risicobeoordeling en toezicht zijn uitgevoerd.

4.6. Evaluatie

De evaluatie van het TAIEX-instrument is in 2014 afgerond met aanbevelingen over methoden voor prioritering, kwaliteitscontrole, omschrijving van mijlpalen en aandacht voor absorptiecapaciteit. In de voorgaande twee jaren heeft een uitgebreide evaluatie op sector- en programmaniveau plaatsgevonden, en inmiddels zijn de nodige maatregelen getroffen of in de programmering opgenomen. Zo staat een beoordeling/bijwerking van indicatoren voor het gehele programma op stapel, gaan in 2015 consultants aan het werk voor capaciteitsopbouw op het gebied van water en vast afval en versterking van maatschappelijke organisaties en is de TAIEX-steun uitgebreid met nieuwe projectgerelateerde actieplannen en nieuwe deskundigen.

De Equipo Argentino de Antropologia Forense (EAAF), die op verzoek van het Comité Vermiste Personen periodiek prestatiebeoordelingen verricht, heeft in 2014 voorstellen gedaan om het Comité efficiënter te laten werken.

4.7. Informatie, publiciteit en zichtbaarheid

In 2014 vonden 53 zichtbaarheidsacties plaats, waaronder de officiële ingebruikneming van de nieuwe waterzuiveringsinstallatie ten behoeve van beide gemeenschappen in Mia Milia/Haspolat, in Nicosia; plechtige bijeenkomsten naar aanleiding van de voltooiing van de restauratiewerkzaamheden aan de Agios Nicolaoskerk in Syrianochori/Siryanochoro/Yayla en de moskee in Deneia/Denya; en een grootschalig evenement voor families van vermiste personen, "Searching for our Missing", dat tot doel had het werk van het Comité Vermiste Personen onder de aandacht te brengen.

Samen met de vertegenwoordiging van de Commissie in Nicosia werd in het noordelijke deel van de stad een festival naar aanleiding van de Europese Dag georganiseerd. Verder werden diverse in het Turks, Grieks en Engels opgestelde persberichten over programma-activiteiten door de vertegenwoordiging verspreid.

4.8. Overleg met de regering van de Republiek Cyprus

Er hebben geregeld vergaderingen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de regering van de Republiek Cyprus, met name tijdens bezoeken van hoge ambtenaren van de Commissie aan het eiland. De Commissie blijft op deze samenwerking rekenen voor de verificatie van eigendomsrechten. Zij vergadert ook regelmatig met de permanente vertegenwoordiging in Brussel.

5. CONCLUSIES

De Commissie blijft bijstand bieden met het oog op de hoofddoelstelling van de bijstandsverordening: *de eenmaking van Cyprus vergemakkelijken door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te bevorderen*. Een oplossing kan echter alleen worden bereikt via een politieke dialoog, die de Commissie bevordert en ondersteunt. In 2014 is hierbij geen belangrijke doorbraak bereikt, maar de Commissie staat klaar om voort te bouwen op de ontwikkelingen zodra de twee gemeenschappen op onderdelen overeenstemming bereiken. Haar mandaat krachtens de bijstandsverordening blijft van kracht, en zij is zich blijven inzetten voor de daarin omschreven doelstellingen. Een belangrijk onderdeel van de bijstand is de bijdrage die wordt geleverd aan de economische ontwikkeling, rechtstreeks via subsidies voor de particuliere sector of indirect via verbeteringen op het gebied van infrastructuur, telecommunicatie, productkwaliteit en ontwikkeling van menselijk potentieel of via de uiterst belangrijke voorbereiding van de toepassing van het acquis.

Bij de uitvoering ter plekke doen zich soms serieuze problemen voor vanwege de geringe capaciteit van de begunstigden en het gebrek aan lokale middelen, die het engagement van de Turks-Cypriotische gemeenschap beperken. De Commissie kan echter geen toegevingen doen op gebieden die een centrale plaats innemen binnen het acquis en cruciaal zijn voor het economische en sociale welzijn van EU-burgers.

Het algemene beeld aangaande investeringen in infrastructuur is dat het beheer van contracten niet eenvoudig is, dat overdracht, exploitatie, onderhoud en duurzaamheid voor de nodige problemen zorgen en dat vaak ook na de oplevering steun nodig is. Ontwikkeling van infrastructuur is echter een van de belangrijkste doelstellingen van de bijstandsverordening. Er zijn dan ook de nodige projecten in voorbereiding, met name projecten met een milieudimensie.

De grootschalige uitvoering ter plekke van projecten in het kader van de bijstandsverordening is in 2009 van start gegaan, en in de vijf jaar die sindsdien zijn verstreken hebben de Commissie en de begunstigden veel geleerd. De doelstellingen van de bijstandsverordening zijn zeer breed geformuleerd, maar dankzij de consequente aanpak van de Commissie en haar focus op kernthema's konden tastbare resultaten worden gerealiseerd. Veel programmaonderdelen, zoals maatregelen voor vertrouwensopbouw en subsidies (bijvoorbeeld voor actoren in de particuliere sector, scholen en gemeenschappen), worden breed gewaardeerd en hebben veel effect gesorteerd. Vooral het beurzenprogramma is goed ontvangen en heeft de nodige aandacht gekregen.

Blijkens enquêtes van Eurobarometer⁴ staat de Turks-Cypriotische gemeenschap positief tegenover de EU en heeft ze daarin, gemeten naar algemene EU-normen, veel vertrouwen, maar zichtbaarheid van de EU en een aanpak waarbij de Turks-Cypriotische gemeenschap als een gemeenschap van EU-burgers wordt benaderd, blijven factoren van belang in het proces dat moet leiden tot een algehele oplossing.

⁴

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_arch_en.htm